

Täysistunto

Keskiviikko 30.3.2022 klo 14.01—17.14

6. Hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 32/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään se 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Leppä poissa. — Edustaja Kalmari.

Keskustelu

15.05 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari, voitko laittaa mikrofonin päälle?

Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi lannoitelaki korvaamaan nykyistä lannoitevalmistelakia, ja osinhan on kyse siitä, että ikään kuin tammöisiä teknisiä asioita EU:n lannoiteasetuksesta siirretään meille, ja tämä koskee nimenomaan CE-merkittyjä EU-lannoitevalmisteita. Mutta siellä on mielestäni mielenkiintoisia asioita joukossa, ja yksi niistä on se, että EU:n tasolla luodaan yhtenäisiä edellytyksiä orgaanisia raaka-aineita käyttävän lannoitevalmisteteollisuuden mahdollisuuksiksi päästä sisämarkkinoille, ja myöskin tulee pienemmässä mittakaavassa ylipäättään mahdolliseksi valmistaa tammöisiä uudentyyppejä lannoitevalmisteita.

Itse näen nyt tässä biokaasun jatkojalostuksen siinä mielessä, että on jo innovaatioita siitä, että esimerkiksi jätevesilietteestä pystytään erottamaan lääkkeitä ja hormonit eroon. Sveitsissä tätä on tehty ihan menestyksekkäästi. Se on vielä kallista, mutta jos päästäisiin etenemään tammöisissä asioissa, kun raskasmetallit jo pystytään erottamaan, niin minä näen ison tulevaisuuden sillä asialla, että me jossain vaiheessa pystyttäisiin tätä arvokasta fosforia kierrättämään peltoon. Ja paljon sitäkin ennen tietenkin tämä arvokas fosfori tuolta maataloilta entistä paremmin voidaan hyödyntää, eli minusta on hienoa, että tässä tulee paremmin mahdollisuus tammöisiin uudentyyppeihin lannoitevalmisteisiin.

Mutta ehkä olisi järkevää nyt, kun ministeri tuli paikalle, että keskeytän tässä vaiheessa ja kommentoin ja jatkan sitten vielä lisää, kun ministeri on käyttänyt puheenvuoronsa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Me täällä tosiaan jo ehdimme aloittaa, mutta nyt, ministeri Leppä, esittelypuheenvuoro.

15.08 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle. Kuulin ison osan puheenvuorosta, ja se oli juuri tämän lainsäädäntökokonaisuuden, tämän uudistuksen, mukaista.

Elikkä tämän uudistuksen taustallahan on EU:n lannoitevalmisteasetuksen kansallinen toimeenpano. Lannoitevalmisteasetuksen uudistus liittyy EU:n kiertotalouspakettiin, ja sen tarkoituksena on edistää orgaanisten ja kierrätysravinteiden markkinoita. Tavoitteena on keventää yritysten hallinnollista taakkaa muun muassa poistamalla kansallinen laitoshyväksyntä sekä helpottaa uudentyyppisten lannoitevalmisteiden valmistusta ja markkinointia.

Lannoitevalmisteiden markkinavalvonnasta säädettäisiin jatkossa horisontaalisessa, useita tuoteryhmiä koskevassa eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa. Markkinavalvontalaki täydentää EU:n markkinavalvonta-asetusta. Laki sisältää yleiset säädökset viranomaisten toimivaltuuksista ja markkinavalvontaviranomaisen valvontakeinoista tuotteiden vaatimustenvastaisuustilanteessa.

Valvonnan vaikuttavuutta pyritään lisäämään säätämällä seuraamusmaksu. Seuraamusmaksun avulla pyritään toisaalta ennaltaehkäisemään määräysten vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään sen jatkaminen.

Toimialan tasapuolisen kilpailun ja harmaan talouden torjunnan edistämiseksi lakiehdotukseen on lisätty säädökset toimijan luotettavuudesta.

Joustavan siirtymän mahdollistamiseksi lakiin ehdotetaan nykyiselle tyyppinimirakenteelle vuoden 2023 loppuun asti siirtymäaika, jonka aikana yritykset voivat valmistaa myös nykyisen lain mukaisia lannoitevalmisteita. Valtioneuvoston asetuksella sitten säädettäisiin fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa. Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

15.10 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tässä varmasti tänä iltana käydään ministerin kanssa viimeisiä keskusteluja — ainakin tällä erää, kun ministeri on ministeri. Haluan näin aiempaan kokoomuksen valiokuntaryhmän vetäjänä myöskin kiittää ministeri Leppää todella merkittävästä työstä, jonka hän on isänmaan eteen tehnyt parlamentaarikkona ja valtioneuvoston jäsenenä, ja nyt monellakin tapaa aivan erityisen vaikeana aikana — aikana, jolloin ensin pandemiatilanteessa oli päällä uhkaa siitä, kuinka ruoka riittää kaikille tilanteessa, jossa kaikki globaalit toimitusketjut osaltaan ovat häiriintyneet, ja nyt vielä, kun koettiin, että pandemiasta aletaan pikkuhiljaa pääsemään, tuli päälle sota, jonka seuraukset ovat tietysti monin tavoin dramaattiset. Ministeri on omaan rauhalliseen, asialliseen tyyliinsä ottanut vastaan, mitä on vastaan tullut, ja tehnyt varmasti parhaansa suomalaisen viljelijän, ylipäätään suomalaisen alkutuotannon ja maaseutuelinkeinojen hyväksi. Elikkä tällaisen kiitospuheenvuoron myös täältä oppositioryhmän puolesta haluan ministerille jo tässä vaiheessa esittää.

Arvoisa puhemies! Tämä ministeri Lepän johdolla valmisteltu lainsäädäntöesitys, jolla toimeenpannaan tätä EU:n lannoitevalmisteasetusta, on varmasti sinänsä perusteltu. Uskon, että sitten taas edustaja Kalmarin johdolla, ehkä — meidän emme tiedä, kuka uusi mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

nisteri sitten on, sillä se on tietysti keskustan eduskuntaryhmän käsissä, mutta... [Tuomas Kettunen: Asia selviää! Huomenna!] — Niin, asia selviää kyllä, kyllä kyllä. Täällä oli välihuuto asiaan liittyen. — Joka tapauksessa varmasti tämä asia on luotettavissa käsissä myös eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnassa, joka sitä käsittelee ja mietinnön siitä eduskunnalle antaa, ja laki säädetään joka tapauksessa.

Jos puheenjohtaja sallii, ja jos ministerillä on mahdollisuus keskusteluun osallistua, niin tietysti ehkä eduskuntaa nyt juuri tällä hetkellä kaikkein eniten kiinnostavat tämän sodan vaikutukset, Venäjän hyökkäyksen vaikutukset siihen, miten lannoitteita on täällä Suomessa saatavilla, ja toisaalta se, mikä on viljelijöidemme kyky sitten taloudellisesti lannoitteita käyttää, jotta saadaan kuitenkin tällaisessa uhkaavassa tilanteessa maksimaalinen sato aikaan. Ja toisaalta sitten vähän laajemminkin peilata siihen, mikä on tilanne Euroopassa ja maailmalla ruokaturvan osalta. En tiedä, miten puhemies sallii keskustelua, mutta nämä asiat ainakin tämän illan teemana tässä vahvasti ovat. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro! Hyvät kysymykset myös!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

15.13 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä lannoitelaki on sillä tavalla ajankohtainen, että viljelijät Suomessakin ovat aikamoisissa vaikeuksissa lannoitteitten hintojen karattua kyllä aivan käsittämättömälle tasolle. Sehän taas liittyy vahvasti Ukrainan sotaan ja maakaasuun ja sen saatavuuteen ja moniin muihin asioihin.

Arvoisa puhemies! Itse en kyllä ole ammatti-ihminen ollenkaan tässä asiassa, mutta sain sähköpostia, ja kyllä tästä nyt välittyy, että viljelijät kuitenkin pelkäävät. Kun uutta lainsäädäntöä EU:sta tulee, niin se pelko kohdentuu tietenkin siihen, että mitä saa tehdä ja minkälaisia rajoja esimerkiksi fosforille asetetaan ja menevätkö ne asetukseen ja mihinkä ympäristökorvauksiin ne menevät, joten tämä on kyllä aika ymmärrettävää. Tässä lukee: ”On riski, että fosforin liika rajoittaminen johtaa mobilisoituvan typen tappioihin sekä heikentää kasvuun lähtöä ja sadon tuleentumista sekä laatua. Nykyinen järjestelmä ei siten ole mitenkään toimiva, toisin kuin lain perustelutekstissä viitataan.” Tämä tulee käytännön viljelijältä, enkä minä ole näissä asiantuntija, mutta enemmänkin ministeri ja valiokunnan puheenjohtaja varmaan voivat kommentoida.

Edelleen tästä sähköpostista: ”Fosforilannoituksen enimmäismäärien sääntely lannoitelain nojalla annettavalla asetuksella on perusteltua. Nykyisen ympäristökorvauksen fosforirajojen siirtämistä sellaisenaan tulevaan asetukseen ei tule tehdä. Lannoitelainsäädännön pitää mahdollistaa nykyisten viljelykasvilajikkeiden satopotentiaalin hyödyntäminen ja korkean laadun tuottaminen fosforiluvultaan erilaisilla peltolohkoilla. Nykyiset ympäristökorvauksen fosforirajat eivät sitä kaikissa tapauksissa mahdollista. Jo nyt on tutkimusnäyttöä siitä, että peltojen fosforiluokat voivat heikentyä liikaa tyydyttävästä heikompaan nykyisillä ympäristökorvauksen lannoitustasoilla, mikä ei kestäväen kasvintuotannon kannalta ole järkevää.”

Arvoisa puhemies! Nämä olivat siis käytännön viljelijän näkökohtia ja sitaatteja. Itsekin ajattelen, että tässä uudessa tilanteessa, minkä sota on tuonut, meidän täytyy kiinnittää huomiota siihen, että me varmistamme, että Suomessa ruokaa pystytään tuottamaan kohtuullisilla kustannuksilla. Tilapäisesti meidän täytyy jopa niiata ilmastotavoitteissa ja tarvittaessa ympäristötavoitteissa, mikäli se on edellytys sille, että yleensä ruoantuotantoa Suomessa voidaan harjoittaa. Nyt on sotatila, ei onneksi Suomessa mutta muualla, mutta sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

vaikutukset saattavat globaalisti olla jopa niin merkittäviä, että me tullaan näkemään kansainvaelluksia, jos Ukrainan sota ei mahdollisimman pian lopu tavalla tai toisella. [Anne Kalmari: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kettunen.

15.16 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Kiitoksia ministerille lain esittelystä. Tässä laissa on hyvää se, että lannoitelainsäädäntöä nyt harmonisoidaan EU:ssa ja siten luodaan lannoitevalmisteille EU:n tasolla yhtenäiset edellytykset, jolloin myös organisia raaka-aineita käyttävän lannoitevalmisteteollisuuden mahdollisuudet päästä sisämarkkinoille paranevat. Lannoitevalmisteasetus antaa myös mahdollisuuden kehittää uudentyyppisiä lannoitevalmisteita — puhutaan tämmöisestä kiertotalouspaketista — ja kun valiokunnan puheenjohtaja jo tuossa ensimmäisessä puheenvuorossaan toi esille biokaasutuotannon ja sen edistämisen, niin näen tässä kyllä hyviä mahdollisuuksia.

Niin kuin edustaja Eestilä tuossa aikaisemmassa puheenvuorossaan toi esille, on varmistettava tässä maassa, että ruoantuotantoa voidaan harjoittaa, koska se on meidän huoltovarmuustekijöitämme. Siitä kyllä kiitän ministeri Leppää, kun maataloudelle on nyt valmis-teilla tämä 300 miljoonan huoltovarmuuspaketti tähän akuuttiin — akuuttiin — maksuvalmiusongelmaan, mutta kyllähän ne pitkän aikavälin kannattavuustoimet ratkaistaan markkinoilla. Toivoisinkin — tässäkin puheenvuorossa, kuten eilenkin toin esille — että myös kaupan ala tulee matkaan tähän akuuttiin kriisiin, kustannuskriisiin.

Puhemies! Haluan myös omalta osaltani kiittää ministeri Leppää hyvin tehdystä työstä maa- ja metsätalousministerinä — niin kuin edustaja Autto sanoi, isänmaan eteen tehdystä hyvästä työstä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo.

15.18 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Haluan myös jatkaa tuosta, mihin edustaja Kettunen jäi, eli omasta puolestani haluan myös kiittää maa- ja metsätalousministeri Leppää hyvästä yhteistyöstä vuodesta 2011 alkaen, jolloin itse aloitin täällä eduskunnassa. Meillä on ollut yhteistä taivalta monissa kysymyksissä. Poliitiikassa päivät ovat peräkkäin, ja välillä ollaan hallituksessa ja välillä oppositiossa. Muistan hyvin sen, kun 2011 meillä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajana oli Jari Leppä, joka oli silloin opposition edustajana, ja siinäkin kokonaisuudessa pystyttiin rakentamaan hyviä ratkaisuja suomalaisen maaseudun ja maatalouden kannalta.

Tästä hallituksen esityksestä sen verran, että tosiaan kyseessä on EU:n asetuksen kansallinen toimeenpano, ja sitä kautta hallituksen esitys on perusteltu. Mutta haluaisin myös tässä yhteydessä, kun puhutaan lannoitteista, vähän myös peilata tähän nykyiseen tilanteeseen ja myös tulevaan kasvukauteen. Huoltovarmuuden näkökulmastahan lannoitteiden saatavuus on ruoantuotannon kriittisiä tekijöitä. Tiedämme hyvin, että lannoitteiden hinta on nyt viime syksystä asti noussut merkittäväällä tavalla.

Tällä hetkellä monet viljelijät — meillä on 50 000 tilaa suurin piirtein EU-rekisterissä — monilla tiloilla miettivät kannattavuuteen liittyviä kysymyksiä. Ja tätä palautetta tulee kyllä varsin paljon, että jos ei niitä lannoitteita ole vanhan vuoden puolella hankittu, niin tänä keväänä lasketaan siellä konehallissa hyvin tarkkaan, paljonko siellä on ikään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

kuin ylijäämätavaraa edellisiltä vuosilta. Tästähan voi tehdä ainoastaan sen johtopäätöksen, että ensi kesänä tuotannon tehokkuus on vielä kysymysmerkin päässä.

Haluaisin myös tässä tuoda tämän huolen esille ja itse asiassa myös tähän hallituksen esitykseen liittyen sen — herätetään nyt vähän keskustelua täällä kuitenkin — että miten lannoitteiden osalta omavaraisuutta voitaisiin parantaa. Nythän on sellainen tilanne, että lannoitteita on tullut tähän asti lähestulkoon sotatoimialueelta, ja tämän johdosta huoli on syvä. Otetaanko nämä asiat huomioon myös tässä maatalouden tulevassa kriisipaketissa, jota eduskunta odottaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

15.21 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Nyt olemme käsittelemässä tätä lannoitelakia, ja on hirveän tärkeää, että lannoitteita on saatavilla. Paljon tulee viljelijöiltä viestejä, että tilanne on tämä, ettei ole kohta oikein varaa ostaa näitä lannoitteita. Se on ihan valtavan tärkeää, että saadaan kotimaista ruokaa, varsinkin nyt, kun on tuo sota tuossa lähellä. Ruoka, energia, polttoaineet ja just tällaiset ovat tärkeitä asioita, ja kyllä se ruoka on hyvin tärkeä siellä muiden asioiden joukossa, myös turvallisuuden joukossa.

Ihan sellaista kysyisin ministeriltä, onko mitä muita uusia toimenpiteitä nyt suunnitteilla, että varmasti nämä lannoitteet riittävät. Ja mitenkä varmistetaan, että meillä tosiaan niitä lannoitteita tarpeeksi saadaan ja ihmisillä on varaa ostaa niitä lannoitteita? Sieltä kentältä tosiaan tulee hirveä huoli, että nyt ensi kesänä ei sitten laitetaakaan lannoitteita. Just nimenomaan tänä tulevana kesänä on erittäin tärkeää saada se kunnollinen sato, että riittää ruokaa meille kaikille.

Ja itse myös haluan kiittää ministeriä tästä ministerin aikakaudesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kalmari.

15.22 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Yaran myynti aikanaan oli huoltovarmuuden kannalta virhe, ja siksi on tärkeitä, että täällä eduskunnassa aina olisi ihmisiä, jotka ymmärtävät koko elintarvikeketjun ja sen merkityksen. Ja sitäkin asiaa kannattaa pohtia, että kun eurooppalaiset apatiittikaivokset ovat Suomessa — toinen käytössä ja toinen ei — niin mikä merkitys sillä olisi tulevaisuuden, pitkän jätteen, kannalta, jos meillä olisi kansallisissa käsissä nyt sitten se toinen apatiittikaivos. Ihan vakavasti haluan nostaa tämänkin asian keskusteluun.

Meidän valiokunta on ollut sen tyyppinen, että me ollaan aina haluttu mennä lähelle käytäntöä ja uskallettu muuttaa asioita, jotka eivät tue suomalaista ruoantuotantoa ja joille ei näyttäisi olevan perustetta, jolloin tämänkin esityksen yhteydessä käydään varmasti esimerkiksi tällaisen kevyemmän myynnin alla olevat kompostilannan kierrätysmahdollisuudet läpi. Siellähän on ollut aika raskas säädöstö, ja luulen, että tässä ei ihan hirveän hyvin ole siihen asiaan nyt perehdytty, ja se voisi olla avain siihen, että saadaan tätä lannoiteongelmaa ratkaistua. Ja esimerkiksi kuriositeetti: kun käytiin sokerijuurikastehtaalla, niin se maa-aines, joka pelloilta tulee sinne tehtaalle, on lannoitelain alaista tavaraa ja erittäin vaikeasti mihinkään hyödynnettävissä, ikään kuin ongelmajätettä, vaikka se on pelto-multaa. Tällantyyppisiä asioita varmaan nostetaan ainakin kannusteena sitten jatkovalmisteluun, todennäköisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

Ja oli erittäin hyvä tuo Eestilän huomio siitä, että fosforinkäytön säätely ei saa heikentää mahdollisuuksia hyvään satotasoon ja laatuviljan tuottamiseen. Ei voi olla niin, että meillä ei pystyisi leipäviljaa tuottamaan tiukkojen säädösten takia. Tämä ympäristökorvauskyntäasia meidän täytyy hyvin tarkasti valiokunnassa käydä läpi.

Kun täällä tuli esimerkiksi tämä kadmiumrajojen alentaminen, niin sinänsähän sillä ei ole mitään merkitystä Suomelle, koska meillä on niin paljon alhaisemmat kadmiumpitoisuudet jo luonnostaan ja meidän apatiitti on puhdasta.

Mutta todellakin on tärkeää, että maatalous saa lannoitteita ja koetetaan kaikin keinoin edistää sitä, että niitä saa kohtuuhintaan ja kiertotalous paranee. Se osin paranee tämänkin lainsäädännön myötä, niin että kiitoksia esityksestä. Jatkokäsitlemme sitä sitten valiokunnassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Myllykoski.

15.25 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Puheenvuoroni meni vähän niin kuin jo uusiksi nyt sen takia, mitä edustaja Kalmari tuossa sanoi, enkä halua palata siihen, minkälaista syntiä olemme tehneet sen suhteen, kun olemme kaivostoiminnasta luopuneet siinä kohtaa, mikä oli kansallisen omavaraisuuden kannalta erittäin huono ratkaisu, mutta kunpa me uskaltaisimme puhua, kuten edustaja Kalmari sanoi, että ottaisimme haltuun sen, mitä meillä itsellämme nyt on. Se vain tarkoittaa sitä, että meidän on uskallettava tehdä päätöksiä. Vaikka se on alueella, mihinkä pitäisi rakentaa rata ja niin edelleen, niin nyt pitää nähdä, että se vain on sillä lailla, että tämä suomalainen väki elää vain, kun ruokaa on ja lannoitteita meillä tarpeeksi on. Ylpeänä seison sen takana, mitä ammattiyhdistysliike ja työväki tekivät tämän hankkeen estämiseksi, mutta se vain sitten täällä päätökseen meni.

Minun mielestäni on tosi tärkeätä, mitä ollaan tehty sen suhteen, että nyt tämän esityksen myötä meidän pitää pystyä edesauttamaan sitä meidän omien lannoitteiden levittämistä. Me ollaan jossain kohtaa tehty päätöksiä varmasti oikeilta perusteiltaan nitriittien osalta ja niin edelleen, niiden levittämisessä, mutta me ollaan aika paljon nyt tehty päätöksiä sen suhteen, mitä EU:sta on tullut määräyksiä, mitkä nyt heikentävät meidän mahdollista ruokavarmuutta. Me ollaan jouduttu tekemään lisäpeltoja sen takia, että meidän luonnollinen lannoitemateriaali ollaan pystytty levittämään pelloille, eikä se ole aina ollut kaikilta osin kovinkaan järkevää.

Edustaja Eestilälle sanon, että aivan oikea, hieno huomio. Tässä kaupan alan osalta, kun me vaaditaan kaupalta, pitää myös muistaa se, että me tarkoitamme samalla, että jokainen suomalainen maksaa elintarvikkeista enemmän. Kun me huudamme sitä, niin me samalla sanomme, että jokainen kansalainen maksaa ruoastaan enemmän. Sen verran politikoin nyt, että se on jotenkin kummallista, että kokoomus haluaa huutaa, että sosiaaliturvasta pitäisi leikata tässä hetkessä, mikä tarkoittaa sitä, että niillä ihmisillä, joilla on vähän rahaa, ei olisi siihen ruoan ostamiseen mahdollisuutta. En pidä tässä kohtaa sitä esitystä kovinkaan rakentavana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

15.29 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen lähtökohta aina ja kaikissa tilanteissa on työnteon ensisijaisuus, se, että työtä tekemällä ja korkealla osaamisella suomalaiset pystyvät rakentamaan kansakunnalleen vaurautta ja menestystä. Kun mahdollisim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

man moni suomalainen osallistuu työntekoon, silloin pystymme yhdessä huolehtimaan heistä, jotka eivät syystä tai toisesta sitten työntekoon pysty osallistumaan. Tämä on koomuksen linja.

Arvoisa puhemies! Tähän itse asiaan — joka liittyy tietysti myös keskeisellä tavalla kotimaisiin työpaikkoihin:

Tässä edustaja Kalmari otti esille sen, että kotimaassa meillä on todella merkittäviä fossaattivarantoja ja edellytyksiä lannoitetuotannolle, ja ei vain kotimaan tarpeisiin vaan laajemminkin tietysti koko Euroopan näkökulmasta. EU:han on todella voimakkaasti nyt panostamassa tällaiseen omaan strategiseen autonomiaansa, jotta emme olisi niin riippuvaisia Venäjästä ja esimerkiksi Kiinasta tulevaisuudessa.

Tässä mielessä kysyisin oikeastaan ministeri Lepältä vähän saman asian, mitä edustaja Kalmari otti esille: Mitä ajatuksia valtioneuvoston piirissä konkreettisesti on nyt liittyen Savukosken Soklin malmioon, joka nykyään on sataprosenttisesti Suomen valtion omistuksessa? Viime viikollahan itse asiassa taisi olla niin, että korkein hallinto-oikeus palautti tämän kaivoksen vesitalouslupa-asian aluehallintovirastolle uuteen käsittelyyn, ja siinä yhteydessähän siis korkein hallinto-oikeus oli pohjannut tämän oman päätöksensä nimenomaan siihen, että tätä alkuperäistä lupaa myönnettäessä olisi pitänyt tehdä enemmän selvityksiä, liittyen vaikkapa näihin tulevan kaivoksen — tai mahdollisesti tulevan kaivoksen — mahdollisiin vesistövaikutuksiin. Näin ollen siis jos tällaisia selvityksiä lähdetään aktiivisesti tekemään, se vaatii tietysti Suomen Malmijalostus Oy:ltä aika merkittävää panostusta. Tämänkaltaisen panostus varmaan on asia, jossa omistajaohjauksella on merkittävä rooli, joten tässä mielessä kysyisin ihan yleisestä mielenkiinnosta: onko valtioneuvoston piirissä käyty tästä kotimaisen lannoitetuotannon lisäämisestä ja mahdollisista Soklin avaamiseen tähtäävistä toimenpiteistä keskustelua, ja mihin suuntaan, minkälaisia konkreettisia ajatuksia siihen mahdollisesti liittyy?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

15.31 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! En ole perehtynyt tähän asiaan kovin syvällisesti, mutta haluan nyt kuitenkin nostaa esiin omia ajatuksiani. Tietenkin on harmillista, että aikaisemmat tämän talon päätökset ovat johtaneet siihen, että meillä ei enää lannoitehomma ole täysin omissa käsissä. Ministeriltä haluaisin kysyä ehkä sitä, minkälainen tilanne on Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastoissa näiden lannoitteiden osalta.

Se, minkä itse näkisin yhtenä ratkaisuna tähän, on tietenkin se, että näitä kotimaisia varantoja pystyttäisiin käyttämään. Mutta lisäksi näkisin merkittävänä asiana semmoisen, mikä ei ole mielestäni saanut riittävää huomiota, tai ehkä se on saanut huomiota, mutta se on jäänyt aina puheen tasolle. Olisiko se ollut Pekkarinen, joka puhui jo vuosikymmeniä sitten biokaasun tuotannosta. Itse olen harmissani siitä, että biokaasun tuotanto on jäänyt vähän niin kuin lapsipuolen asemaan. Täällä on vain hakattu rahaa tuulimyllyihin ja tuuli-voimaan. Pitäisi ymmärtää se, että siinä biokaasun tuotannon ohella syntyy kotimaista — jos nyt täällä kotimaassa biokaasua tehdään — lannoitetta, joka käy suoraan peltoon ja on tehokasta. Se typpi on siinä ikään kuin samassa asennossa, ymmärtääkseni, kuin näissä kaupallisissa lannoitteissa, että se olisi tehokasta. Olisi huomattavan paljon ympäristöystävällisempää käyttää sitä biokaasun tuotannossa syntynyttä tai siinä tehtyä lannoitetaetta kuin että se eläinten — mitenköhän sen nyt näitisti muotoilisi — sonta ajetaan sinne peltoihin ja mahdollisesti sitä valuu sieltä sitten, eikä se ole edes niin tehokasta. Mutta jos se me-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

nisi tämän biokaasuprosessin läpi, niin silloin se olisi ravinnearvoiltaan erittäin hyvä ja valmis lannoitteeksi.

Toivoisin, että tähän vielä ministeri ja hallitus panostaisivat jo tällä kaudella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Leppä, kolme minuuttia.

15.34 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Kiitoksia ensinnäkin kiitoksista, ja omalta puoleltani myöskin parhaat kiitokset hyvästä yhteistyöstä tässä vuosien aikana. Tietysti on niin, että huomenna valitaan seuraaja mutta sitten katsotaan, missä kohdalla tuo vahdinvaihdos tapahtuu, mutta jossakin tässä lähitulevaisuudessa sekin on. Ja kiitos hyvistä huomioista, erittäin hyvistä huomioista.

Ravinnetasot on tietenkin se asia, jolla me ratkaistaan — todellakin niin kuin edustaja Eestilä täällä sanoi — miten me se satopotentiaali saadaan sitten ulos meidän pelloistamme. Totta kai kestäväällä tavalla — se on ihan selvä, se on lähtökohta kaikessa — ja tämä on todella tarkka paikka, että tässä ei mennä myöskään niin, että meillä tulee vajuusta joistakin ravinteista, jolloinka taas jälleen tullaan siihen, että toisia ravinteita tulee liikaa, toisia liian vähän, ei kasvua tule ja sitten osa niistä tulee valumina. Eli tässä on monia asioita, joiden pitää olla tasapainossa, ja siksi tämä on todella tärkeä huomio.

No sitten tämä lannoiteomavaraisuus, siihen liittyvä huoltovarmuus, kotimaisuus, kaikki tämä, on valtaisan tärkeä asia. Me tiedämme nyt vaikkapa niiden orgaanisten lannoitteiden osalta, että kun me pystymme vahvemmin ja enemmän näitä itse omissa maassamme valmistamaan, se on sekä huoltovarmuuden kannalta että meidän työllisyytemme ja meidän taloutemme kannalta erinomaisen hyvä ja tärkeä asia, ja se tehostaa merkittävästi meidän ravinteiden kierrätystä. Nythän ne eivät kierrä läheskään optimaalisella tavalla — ja nyt puhun teollisuuden jätevesistä ja yhdyskuntien jätevesistä. Lannat kiertävät, ja ne kiertävät hyvin. Ne menevät tarkoitukseensa ja asiaansa, kasvattavat seuraavaa satoa ja taas kiertävät sinne uudelleen, mutta tuo puoli meillä on vielä, niin kuin se on joka puolella muuallakin Euroopassa ja maailmassa, varsin alkuvaiheessaan. Ensimmäisiä hyviä teknologioita tähän on olemassa, ja me haluamme vauhdittaa ilman muuta näiden teknologioiden vahvistumista ja kasvamista.

No sitten meillä on itsellämme apatiittivarannot maailman puhtaimmat, ja tämä on tosi tärkeää meillä pitää omissa käsissä. Meillä kaliumin ja ammoniakkin osalta lannoitteiden raaka-aineina ne ovat melkein kaikki tuontitavaraa, ja siksi on tärkeää, että tuon apatiitin osalta meillä pidetään huoli, että se täällä säilyy ja saadaan aikaan uutta teknologiaa, niin että myöskin pystymme korvaamaan vaikkapa typeä. Uudenlaisia tapoja valmistaa sitä on nyt haarukassa, ja siellä on jopa sellaisia aihioita yritysmaailmassa nyt olemassa, eli elinkeinoelämä haluaa tähän osallistua, ja se on myöskin meidän omavaraisuuden ja huoltovarmuuden kannalta äärimmäisen tärkeä asia.

Viimeinen huomio, puhemies, tähän kohtaan on se, että meillä nyt Huoltovarmuuskeskus ja totta kai hallitus tarkasti seuraavat koko ajan ruoan huoltovarmuuden näkökulmasta ruoan riittävyttä — sen pitää riittää kaikkina aikoina — ja samoin ruoan valmistuksen ja viljelyn eri raaka-aineiden riittävyttä, mihin kuuluvat myös lannoitteet. Tällä hetkellä olevassa tilanteessa, mikä meillä on, meillä on nyt lannoitteita saatavilla, mutta hinta on tietysti hirvittävän korkea, ja juuri tähän asiaan me nyt sitten haluamme tämän huoltovarmuuspaketin rakentaa. Siitä me kuulemme nyt sitten aivan lähipäivinä, mitä se sisällään pitää. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.13.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Myllykoski poissa, edustaja Kalmari poissa, edustaja Hoskonen poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.